

Bemærkninger

ved Hr. Jægermester Sehesteds Afhandlinger
om Meieriregnskab.

(Af Godseier Valentiner til Gjeddesdal.)

De fleste Læsere af Tidsskrift for Landoekonomie have vistnok med Interesse læst Hr. Jægermester Sehesteds Beretninger fra 1856 og 1857 om hans Meieri og de derved indvundne glædelige Resultater; dog forekommer det mig, at Jægermesteren gjør nogle Paastande og Slutninger, som ei ere rigtige; derfor tillader jeg mig, at yttre nogle Ord om denne Opgjørelse.

Naar Jægermesteren siger, at Penge ikke ere den Vægtstaal, hvorpaa man skal veie landoekonomiske Foretagender, saa maa jeg benægte det Rigtige heri, og hans egen Opgjørelse modsiges hans Paastand; Pengeudbyttet er det sidste og eneste Resultat, der kan godtgjøre et landoekonomisk Foretagendes Rentabilitet. Vi Landmænd have den Opgave, først at producere det størst mulige Raaproduct, derefter gjøre det til den bedst mulige Handelsvare og endelig afsætte denne Vare bedst muligt; den Mand, der bedst løser denne Opgave, er den bedste Landmand. I det foreliggende Tilfælde med Meieriudbytte gjør Melken alene ei Udslaget, men Behandlingen indtil Pengene ere indvundne, og den Sum, som er indkommen, er Resultatet af vore Bestræbelser, eller for at tale

tydeligere: for at faae et større Quantum Melk, kan jeg fodre med Næringsmidler, som vel give megen men tynd Melk f. Ex. Bærme, Turnips; nu vilde det dog være urigtigt, at sige: 1 Pot Bærme- eller Turnips-Melk er lig 1 Pot Melk, indvunden ved Kjerne eller Klid; Pengeresultatet vil snart vise, hvilken Melk der er den mest velsmagende og rigeste paa Fløde og Smør. Hvad dernæst Behandlingen af Melken angaaer, da kunne vi kun frembringe det fineste Smør af et større Quantum Melk, end et mindre godt Produkt, hvilket jeg skal godtgjøre ved et Exempel af egen Erfaring, for ei at fornærme Nogen. I en lang Række af Aar have vi paa Gjeddesdal bestræbt os for at producere fint Smør; men for omtrent 16 Aar siden fik jeg en Meierske fra Mecklenborg, som forment, at forstaae den Kunst, at lave et større Quantum Smør af samme Melk. Ganste rigtig! Ved Hjælp af Flødens stærkere Syring lavede hun indtil 16 pCt. Smør mere, end vi hidtil havde faaet; men Resultatet var dog slet; havde jeg bibeholdt hendes Methode, saa vilde alle mine Kunder have forladt mig, og skjendt vi den Sommer lavede usædvanlig meget Smør, var Indtagten dog ringe, fordi meget deraf maatte sælges til nedsatte Priser. Saa maatte jeg lære hende, at lave fint Smør af et større Quantum Melk, og det har hun siden gjort i mange Aar til min og Andres Tilfredshed. Det er Grunden, hvorfor vi ved vistnok feed Melk i Gjennemsnit behøve 14 à 15 Pt. Melk til 1 Pbd. Smør, ja i vaade Aar som 1855, 1845 1839 indtil 16 Pt., og kun i tørre Aar som 1850, 1834 og 1835 kunde lave 1 Pbd. Smør af 12 Pt. Melk hele Aaret rundt.

Selve Affætningsmaaden kan jo forandre Forholdet; hvor Affætningen er siebliklig, bruges meget lidt Salt, og det Quantum Salt, der sælges mindre som Smør imod de Steder, hvor Smørret nedsaltes til sildig Brug, kan andrage 4 à 5 pCt. af hele Bøgten; hvor Smørret sælges i mindre Quantiteter, veies ligeledes 2 til 4 pCt. bort. Heraf synes det klart, at Pengeudbyttet er den eneste Basis for Sammenligningen. Vel

er det muligt, at den ene Landmand er heldigere stillet med Uffætningen end den anden; dog hvor Uffætningen er bedre, ere i Almindelighed Udgivterne større og jeg tør nok paastaae, at i et Land med de Uffætningsmidler som Danmark, ere Meierierne overalt saa heldig stillede, at deres Produkter finde et ligegodt Marked ved ligegode Varer.

Jægermesteren opstiller efterat have vraget Beregningen efter Penge en Sandsynligheds-Beregning over Melkens Værdi og kommer altsaa tilbage til Penge, for at godtgjøre, at, efter hans Maade at see Sagen paa, har 1 Td. Land Græsning indbragt 24 Rd. og kommer ad en Omvei til Pengeresultatet. Naturligere var det dog, at sige: jeg solgte saamange Pd. Smør til N. N. Rd., saamegen Ost til N. N. Rd. og saa megen Flode, Melk, saa mange Svin, Kalve 2c. til N. N. Rd.; ud af denne Totalsum vil det vise sig, til hvilken Priis 1 Rd. Melk er udbragt. Jeg vil ingenlunde sige, at Melkens Priis i disse Aar er ansat for høit, tvertimod, den er udbragt Brutto noget høiere hos mig; ei heller finder jeg det udkomne Tal 24 Rd. for hver Td. Land Græsland urigtig; naar jeg følger Jægermesterens Beregning saavidt muligt hos mig, faaer jeg for 1855 25 Rd., for 1856 30 Rd., for 1857 26 Rd. pr. Td. Land Græs; men jeg mener, man skal vogte sig for calculatoriske Beregninger, som det maa blive ved de fleste Avelsbrug, hvor Meieri og Kornavl ere saa nøie sammenvævede, at de vanskelig kunne adskilles og som lade Veien aaben for megen Willkaarlighed i Beregningen. Hvor derimod Meieriet er adskilt, er Forholdet igjen et andet, idet en Familie mere skal leve deraf.

Ligeledes synes Høet ansat i Faveur for Køerne, da 5 Rd. maa ansees for en meget lav Betaling for et Læs Hø; det vilde blive dyrere, naar Køerne belastes med den Sum af Udgivterne, som falde paa det Areal, der er anvendt til at avle Hø paa. Derfor pleiede min Fader, og jeg efter ham, at dele Jorden i den Deel, som er anvendt til Korndykning og den, der er anvendt til Græs, Klover, Høstet, Grønsfoder, som

regnedes Kæerne til Last med alle de Udgifter, som falde paa dette Areal; dog er denne Regning ei overalt anvendelig og tjener kun til egen Efterretning, for at see, hvilken Benyttelse har betalt sig bedst.

Ubegribeligt er det, hvorfor Jægermesteren ikke vil tage Hensyn til den overordentlig værdifulde Gjødning og megen Ammoniak, som tilføres Ageren ved en stærkere Sædfodring. Nu træffer det sig saa heldig at jeg kun behøver at hentyde til Ugeskrift for Landmænd af 18de Juni 1858, hvor de efter Støckhardt oversatte Forsøg ville give interessante Oplysninger, hvortil jeg vistnok kan støtte mig. Den mest overveiende Aarsag Landmanden har til at fodre stærkere er utvivlsomt Gjødningens Forøgelse og Forbedring. Med Hensyn til, om et Kraftfoder bestaaende af Sæd kan betale sig, kan jeg heldigviis henholde mig til samme Ugeskrift for 1ste Juli, hvor Hr. Tesdorpf til Durupgaard paa en forbausende Maade godtgjor, at han paa Gjedsergaard ei alene har faaet sit Foder af Sæd og Dlie-lager betalt førend 1ste Juni, men og faaet en Sum tilovers for Hø og Halm. Dette Beviis paa en herlig Vinterindtægt formedelst Kraftfoder i et Misværgtaar er saa slaaende, at det maa overbevise Enhver om, at netop en overflødig Fodring betaler sig bedre end en god, men kun tilstrækkelig, og at Maalet for en overflødig Fodring ligger noget længere borte, end Mange ville troe. Da det fremgaaer saa tydeligt af Jægermesterens hele Færd og Stræben, at han søger at forbedre Agerbruget, fremfor Alt ved et forbedret Qvæghold, saa indsees det ikke ret, hvorfor han fraraader en stærkere Fodring med Sæd eller andet Kraftfoder; Kraftfoderet findes mange Steder for bedst Kjøb i Sæd, andre Steder i Klid, Maltspirer og andet Affald, og i affides liggende Egne er man henviist til Koer &c. Lad os da heller haabe, at snart den Tid maa komme, hvor Landmanden opfodrer mange Koer, og ved Siden deraf lader Qvæget fortære betydelige Qvantiteter Kjerne i hvillensomhelst Form; vi ville kunne opfordre til dens Afbenyttelse endnu i mange Aar, uden at behøve at berygte, at Qvantiteten vil blive

overdreven. Først naar Roer og Kjerne afbenyttes ved Siden af hinanden i behørigt Maal, kunne vi sige, at Danmarks Agerbrug staaer paa et passende Trin.

Siden Ovenstaaende blev skrevet, er igjen en meget tør Sommer forløben og Mange kunne nære Tvivl om vort Klima egner sig til Roedyrkning; dog troer jeg endnu at kunne holde mig til samme Mening, at vi meget godt kunne dyrke nogle Roer til Hjælp, især naar vi ville holde os til Runkelroer og dyrke dem i vinterpløiet reen og kraftig Jord, men at vi skulle søge Hovedkraftfoderet i Sæden eller Affald af Sæden. At vi ei kunne basere et Agerbrug med nogen Fordeel alene paa Roeværter er vistnok tilstrækkelig godtgjort ved de 2de sidste Aars Erfaringer, især naar vi see hen til, at de ei ere enestaaende, men at en lignende Tørke har hjem-søgt os tidligere, f. Ex. 1826, 1834 og 1835.
